

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Бистрова Юлія Вікторівна

кандидат наук із соціальних комунікацій,
науковий співробітник НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку,
Національна академія правових наук
України,
Україна, м. Харків
e-mail: pasmor33@ukr.net
ORCID: 0000-0001-8773-360x

В українських соціально-політичних реаліях, коли нагальними є проблеми розвитку демократичних інституцій, формування правової держави, правосвідомості, укріплення державного суверенітету, установлення балансу інтересів держави, суспільства та особи, визначальна роль належить ефективній системі правової комунікації (СПК).

Феноменом комунікаційно-правового процесу з точки зору загальної теорії права, теорії соціальних комунікацій та у практичній площині нормативно-правової взаємодії у суспільстві є забезпечення:

- якості та дієвості у виробленні і прийнятті законодавчих рішень;
- ефективності виконання управлінських правових суспільно важливих завдань;
- європейськості правил та підходів у відносинах держави та громадськості;
- публічності та доступності нормативно-правових правил і методів подолання бар'єрів при задоволенні конституційних інтересів і реалізації законних прав громадян;
- стабілізації правопорядку в суспільстві та прискоренні вирішення питань інформаційної безпеки;

- орієнтування суспільства, кожної людини на вибір і розуміння справедливості норм права та моделей соціальної дії;
- забезпечення єдності правових модальностей безпековості суспільства;
- формування медіаобразу права і суспільства.

Різноспрямованість оцінок гіпотез соціально-правової комунікації дозволяє нам констатувати, що СПК – це: 1) процес обміну правовою інформацією, яка використовується різними соціально-комунікативними структурами в консолідаційних управлінських діях організаційного, економічного, соціального та іншого характеру і відображає, по суті, увесь комплекс соціально-правових відносин, взаємодії (інтерації) у суспільстві, тобто як механізм управління соціумом; 2) процес реалізації СПК на рівні суспільства через діяльність різних соціальних інститутів, що створюють і передають у часі та просторі соціально значущу правову інформацію, яка має бути інтерактивна, спрямовуватися на пошук значення правових текстів і нормативного змісту діючого права; 3) міжособистісне спілкування у процесі комунікативних взаємовідносин і взаємозв'язків між системами, однією з яких є особа чи суспільство.

Отже, можна стверджувати, що у комунікативному просторі держави соціально-правова комунікація представляє собою сукупність процесів і структур, які забезпечують цілеспрямований обіг і поширення нормативно-правової інформації та правових знань у соціальному просторово-часовому континуумі. Теоретики права та соціальних комунікацій акцентують увагу на тому, що кожен з існуючих комунікаційних способів (звук, знак, жест, зображення, образ, код, символ), інформаційні системи та засоби, їх відтворення та використання є продуктом конкретної історичної епохи і задовольняють певні економічні, політичні, культурні інтереси у суспільстві [1, с. 35]. На їх основі формуються різні соціально-комунікаційні структури, що забезпечують спрямування СПК на реалізацію стратегічних і тактичних цілей та завдань держави.

Водночас урахування комунікативних правових модальностей та у дуальному контексті права і суспільства останнє розкривається через комунікаційні взаємодії, зокрема, обмін правовою інформацією, який, по суті, є важливою ланкою багатьох державно-політичних, правових інституалізованих зв'язків, що забезпечують соціально-політичний, економічний, безпековий прогрес у всіх сферах діяльності суспільства. Право ж як складне явище за своєю соціальною природою й механізмами відображення певних суб'єктів світосприймання, є одним із найважливіших регуляторів соціальних правових взаємовідносин у суспільстві, визначає суб'єктів нормативно-правової, соціальної взаємодії, стабілізує, поліваріантно впливає на сферу СПК та, власне, й впорядковує систему соціально-правових комунікацій тощо [2, с. 38].

Соціально-комунікативна природа права проявляється передусім через розкриття проблем справедливості, відповідальності, солідарності, національної безпековості. Формування ефективної системи правової комунікації є не тільки довготривалим та складним соціальним процесом, спрямованим на правове регулювання, а й орієнтованим обміном, комплексним використанням соціально-правової значущої інформації та реалізацією на практиці соціально-правових дій. Наприклад, для справедливої підтримки соціально незахищених верств населення у сфері нарахування житлово-комунальних тарифів у Харківському регіоні планується ввести посаду енергетичного омбудсмена, до якого можна буде звернутися через сайт і отримати відповідь.

Правова комунікація – це природний процес, соціальне явище, що характеризується інтенсифікацією економіко-політичного розвитку суспільства, має забезпечувати діалоговість у сучасному біполярному, мультикультуралізованому світі. СПК постійно еволюціонує, тобто зазнає змін у просторі і часі залежно від викликів часу. За великим рахунком соціально-правова комунікація зобов'язана нести аудиторії обґрунтовано необхідну, сприйняту и прийняту більшістю людей інформацію, зміст якої

виражається в знаковій формі [3, с. 207]. Відповідно до цього соціальний час є часом, що встановлює історико-культурні, юридико-комунікативні межі формування ефективної системи СПК, а правовий соціально-комунікаційний простір є конкретним інформаційним простором держави, який зумовлений національними особливостями правової системи та викликами часу.

Список використаної літератури

1. Пасмор Ю. В. Напрями консолідації в інформаційному забезпеченні правової науки України: соціально-комунікативний аспект : монографія / Ю. В. Пасмор ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ прав. забезпеч. інновац. розвитку. – Харків : Юрайт, 2013. – 272 с.

2. Поляков А. В. Коммуникативная концепция права (генезис и теоретико-правовое обоснование) : дис. ... д-ра юрид. наук в виде науч. докл. : 12.00.01 / Поляков Анатолий Витальевич ; С.-Петербург. ун-т МВД России. – Санкт-Петербург, 2002. – 94 с.

3. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учеб. пособ. / А. В. Соколов. – Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В. А., 2002. – 461 с.